
Hrvojka MIHANOVIĆ-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS

PRILOG 1.
PRIJEPIS TEKSTA
DIDONE

Slika 105.
Andrea Sacchi
(1599. – 1661.),
Didonina smrt

Didone
Tragedija gosp. Jakete
Dživa Palmota vlastelina dubrov.
od kuće Dionorić
prikazana u Dubrovniku
prid Dvorom
od Družine Smetenijeh
na 6. Feb. 1646.

Ioīs Xav. Altesti¹

-
- ¹ 1. DAD, *Didone! Tragedia spievana! pò Gosp:u / Jachetti Giva Palmottichja / od Kuchje Dionorich / Vlastelinu Dubrovackomu / Prikasana u Dubrovniku prid Dvorom / Od Druscine Smetenijeh. / na 6. Feb:a 1646. / U' Dubrovniku G:a G:a 1795.*; ZK 2. Ovaj rukopis je prijepis iz druge polovice XIX. st. – rukopisa 1. DAD.
2. DAD, *Palmotić Giora – Enea, Didone i Dubrovnik Ponovljen Pjesni Gosp: Jakete Palmotićja – Dionorija Vlast:a Dubro.a Enea Spjevan po Gosp. Giva (poništeno) Jaketi Palmoticha Dionorija Plemicja Dubrovackoga kojij bj jostera Didone nadpisan, Prikasan u Dubrovniku na 6 febrara 1646. Dubrovnik Ponovljen spjevan po Gosp: Jaketi Palomticju – Dionoricju Vlast: u Dubrov:u 1671.*

Imena koja ulaze u ovo² Prikazanje
Merkurio (Mercurio) Prolog
Eneja kralj (Enea)
Didone kraljica od Kartagine³
Ana nje sestra
Akate svjetnik Enejin
Kor dvorkinjica
Kor Kartagineza
Kor Trojana
Glasnik prvi⁴
Glasnik drugi⁵
Glasnik treći⁶

(Prolog)⁷

Merkurio⁸:

Hrli⁹ glasnik Merkurio,
po naredbi boga ¹⁰Jova
strelovit sam doletio
zgar s nebesa mjesta u ova;
Neka budem nav'jestiti
kralju Eneji višnje sprave
da se bude od'jeliti
i u latinske poč daržave;
Gdi udes slavni spravlja i hrani¹¹

-
- 2 MB 2. *Oni koi govore u ovoj Tragedij*; ZK 1. *Imena koja ulase Prolog Mercurio....*
- 3 Cartagine – Kartagine ili Kartage
- 4 1. DAD, *parvi*
- 5 1. DAD g=gh (*drughi*)
- 6 MB 1. *Imena, koja ulase u ovom' Prikasagnu*
Enea Kragl od Troje
Didone Kragliza od Kartagine
Anna sestra Kraglicina
Akate svjetnik Kragljeu
Kor Dvoranaa, i Dvorkignizaa
Kor Kartaginesaa
Dva Glasnika
MB 3 *Onj tkoj ghoure u ovoj Tragedij*
- 7 Stijepo Škurla u svom objavljivanju Palmotićeva djela dramu *Didone* započinje podnaslovom *Prolog* prema neutvrđenom rukopisu, dok Altestijev prijepis navedena rukopisa ne sadrži taj podnaslov. U 1. DAD tekst počima podnaslovom *Prologh*.
- 8 MB2. *Mercururio=Prologh*; ZK5 *Mercurio / Prolog*
- 9 1. DAD, *harli*
- 10 ZK1. *Po naredbi Bogga Jova*
- 11 ZK 2. *Ondi udes spravlja i hrani*

za nj kraljevstvo glasovito,
otkle u svakoj svijeta strani
gospodit će vjekovito.
I gdje ima kraljevati¹²
u čestitoj svijem slobodi,
da mu će se poklanjati
svijeh državâ svi narodi
Nu zasve ga ovdî uzdrži¹³
kraljica ona svôm ljubavi,
trjeba je da se čes izvrši
i da je danas on ostavi.
Zamani ga još Junone¹⁴
puna srdžbe i čemera
kroz svê gnjeve usione
nenavidno svuda tjera.
Er odluku višnje česti,
kâ ga uzvisit krunom ima
viku neće moć zamesti
vrlovitijem svijem djelima.
Otit ću ga iznać veće,
i uprav mu sve izriti,
što mu Jove rad sve sreće
htje po meni poručiti.
Neka bude svû družinu
skupit vjerne sve Trojane
za u latinsku poč krajinu
kraljestva mu gdi se hrane.¹⁵

At I.¹⁶

*Rastvoraju se scene pod pjesni, i prikazuje se napri-
stolju kralj Eneja, kraljica Didone i oko njih s obje strane u
dva reda kor dvorana i kor dvorkinjica.*

Scena I.¹⁷

Kor pjeva:

Slatka ljubavi,
objavi, objavi
tvoje velike
slave i dike
prolij svom vlasti

12 ZK5 *I gje ima kraljevati*

13 ZK1. *Nu sa suega ovdî usdarsci*

14 MB 2. *sa magnega jose Junone*

15 1. DAD, *Svarha od Prologha*; u MB 1. nedostaje ovaj dio djela, sve do didaskalija prvog akta, koji fra. Klement Rajčević naziva *Cignegne Parvo*.

16 MB 2. *At Parvi*

17 ZK 2. Šena I.

dažde od slasti
da sinut bude¹⁸
raj tvê razblude.

Eneja:

O Didone, mâ gospoje,
o¹⁹ kraljice moja mila,
kâ s ljubavi drage tvoje
srce mi si zamamila;
Čijem da budem tebi viku
blagu milos zaplatiti,
čijem li tvoju har veliku
da uzbudem odvratiti?
Ti si sama kâ si htjela
požaliti mê nesreće
i s milosnijeh tvojih djela
utažit mi gorke smeće
Odi kada raspršane
dojedriše moje plavi,
bjehu od tebe pričekane
sasma mnogoj u ljubavi.
I ne samo milostiva
da me primi gosta tvoga,
neg me jošter ljubežljiva
kralja učini mjesta ovoga.
Radi koje mnoge hari
dokli budem živ²⁰ na sviti²¹
Neću viku nijedne stvari
Cjeća tebe zakratiti²².
I da imam sto života,
i sto duša ja u sebe,²³
poznala bi tvâ ljepota
bih li sve do cjeća tebe.

Didone:

O Eneja kralju mili,
koga ures svijem gizdavi
tako sarcu momu omili,²⁴
da sva gorim u ljubavi;

18 1. DAD, *budde*

19 ZK 1. *I kraglize moja millà*

20 ZK 1. *sgiv*

21 MB 2. *dokle buddem sciu nà svjeti*

22 Škurlino izdanje na ovom mjestu ima razliku: *zabraniti*, umjesto; MB 2. *vechje tebbi sabraniti*

23 MB 2. *i stò duscja ja ù sebbi*

24 1. DAD, *omilli*

Tko da ne zna vedre slave
tvoga imena glasovita,
koga časte sve države,
i poznaju do kraj svita?
Ja za sreću držim moju
er te odi čes dovela,
da grad ovi u pokoju
vladaš kroz tvâ vrijedna djela.
Pače²⁵ ljubav i nebesa²⁶
ne pristajem sved hvaliti
kî mi tebe puna uresa
druga htješe dopustiti.
Tebe slatki kralju mili,
kî jedinom tvôm ljeposti
slatko rani i ustrili
dušu i život mê mladosti.
Ah, drag ti si, drag i mio
dragi braće mom životu
slatko ti si zarobio²⁷
moj duh tvoju kroz dobrotu.

Eneja:

Vele draža, mâ kraljice,
vele slađa ti si meni
božanstveno er tvê lice
sved mi uzroči²⁸ raj blaženi.
Tako mi si draga i mila,
da ću vas v'jek tvoj rob biti,
i nijedna me neće sila
moć od tebe od'jeliti.
Pravo jê²⁹ trjeba da me umori
smrt u hudom nepokoju,
pak da mladost mâ ne gori
kroz ljepotu dragu tvoju;
kâ, uresom neizmijerna
kako vječne steče dike,
tako i mene čini vjerna
za robovat tebi u vike.

Didone:

Ja ne umijem ino rijeti
dragi kralju srca moga,

25 MB 1. *pacek*

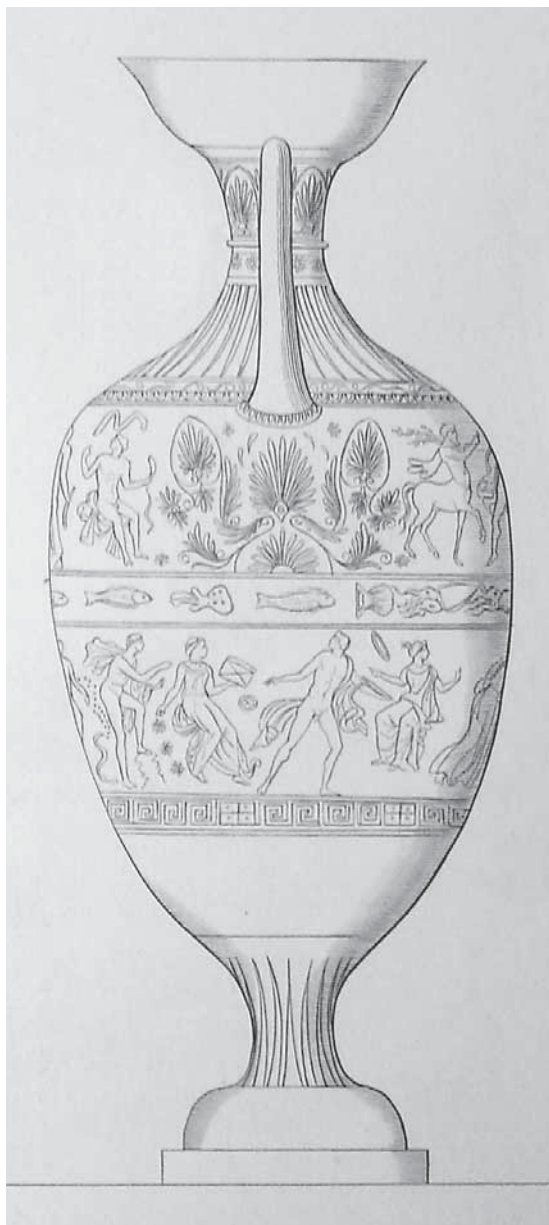
26 MB 2. *Pacek ljubav, i nebesa*; MB 3. *pacek*; ZK 1. *Pacek*

27 MB 1. *Sladkosi Sarobijo*

28 1. DAD, *usrocci*

29 Škurlino izdanje umjesto priloga *pravo*, navodi: *prvo*

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Slika 106.
Knjižnica Biskupskog
sjemeništa, grafika antičke
vaze s početka XIX. st.

neg da činiš meni mrijeti
s razgovora slatka tvoga.
I ako tu slast prolijevaju
besjedami usti tvoje
kako slatko duh vraćaju
kroz celove³⁰ medne svoje.
Ah! blažena da bi bila
po sve vjeke sreća moja,
koja mi je dopustila
da sam ljubi draga tvoja.
Blažen bio čas primili,
kad me s tobom čes sastavi,
i mē srce kad ustrili
i ljubavi tvojom stravi.
Er medene sve sladosti
koje mogu bit na nebi
ja uživam u radosti
u samomu, brače, tebi,
Nu što cknite³¹ drage moje
dvorkinjice u veselju,
proslavite mē pokoje
i veselu moju želju.
Slatke pjesni pripravite,
ter pjevajte moju sreću,
i tanačac izvedite
za uzmnožit radost veću.

Ovdi dvorkinjice tanac³² vode, a kor pjeva.³³

Kor:

Slatka ljubavi,
objavi, objavi,
tvoje velike
slave i dike,
proli svom vlasti,
dažde od slasti,
da sinut bude,
raj tvê razblude.³⁴
Jedan od kora:
Vedra kraljice,
kê časno lice³⁵

30 1. DAD, *zellove*

31 cknite – čekate, 1. DAD, *sznite*; MB 2. *zknite*; MB 1. *zknite*; ZK 1. *zknite*

32 MB 1. *tancaz*

33 ZK1. *Tanciaz odi Duorkignize vode i kor piva*

34 MB 1. Kor: Sladka gljubavi dc. (kako na listu 1.) i nedostaje cijeli kor.

35 MB 2. *Kê jasno lize*; MB1. *Kê jasno lize*; ZK 1. *ke jasno lize*

svojom svjetlosti³⁶
svojom milosti³⁷
zoru nadsiva,
raj pridobiva,
Da je tvâ dika
slavna do vika.³⁸

Kor:

Uživaj rada
Eneju sada,
i u ljubavi
smiri tvu želju,³⁹
i š njim boravi
sad u veselju⁴⁰
da ljubav vaša
svedġ se uzamnaža.

Jedan od kora:

Ljubav je blaga,
ljubav je draga
u njoj pribiva
rados ljuvena,
u njim se uživa
slados medena,
kâ slatko dijeli
pokoj veseli.

Kor:

Vrijeme daleče
svak čas utječe,
i rados gubi
naše mladosti
tijem sada ljubi,
i u radosti
blažena odi⁴¹
danke provodi.

Jedan od kora:

Uživaj sreću
sad u proljeću
dočim si mlada,
i čes ne krati

36 MB 2. bočno dopisano *zorru nadsiva*, isto i u MB1.

37 MB 2. bočno dopisano *Raj prodobiva*, isto i u MB1.

38 ZK 1. *Slaua do uieka*

39 MB 2. bočno dopisano *smiri svu sceglju*, isto i u MB1.

40 MB 2. bočno dopisano *sad ũ veselju*, isto i u MB1.

41 Škurlino izdanje umjesto *odi* navodi glagol u imperativu: *vodi*

ljubav ti sada
moć uživati,
er starost hrli
da nas zagrli.
Smiri požude
kroz tve⁴² razblude
život žuđeni
prigrli mila
i raj ljuveni
sred tvoga krila,
dočim ti lice
plodi ružice.

*Odi se⁴³ opeta scene zatvoraju,
a izlazi Akate svjetnik Enejin*

Scena II.

Akat:

Tko bi mogò u svòj svijesti⁴⁴
o Akate promisliti,
da će ovako svoje česti⁴⁵
kralj Eneja moć zabiti?
I da vrijedne svè kreposti,
i svè slave prihrabrene
ukopat će u tamnosti
cjeća⁴⁶ jedne tašte žene?
Zaman vidim da nebesa
sreću njemu objaviše
za ljepotom slaba uresa
ako smamjen sad uzdiše.
Zaman njemu čes pripravi
svu latinsku kraljevinu,
ako je sada on ostavi
pri kraljestvu Didoninu,
koja bludnijem svojim načinom⁴⁷
pamet mu je zasjenila
da ga je sada svòm hitrinom
sužnjem svojim učinila.
Ah, nesvjesna svijesti umrla,
slijepa ti si sasma odveće,

42 Škurlino izdanje umjesto *tve* navodi: *te.*, 1. DAD, *tvè*

43 MB 1. *ovdise opet*

44 MB 2. *I Kobi mogo ù svoj svijesti*; ZK 1. *Kobi mogho ù svoj suiesti*

45 ZK5 *Dače ovako svoje*

46 MB 2. *zjehja*, MB 1. *Sjehja*

47 MB 2. *I Koja bludniem svjem nacinom*

gdje poguba tvoja vrla,
i najgore zle nesreće;
ne umiješ viku htjenje tvoje
slavnom⁴⁸ svijesti pridobiti,
ni znaš pravo dobro što je,
ni ki imaš put sljediti.⁴⁹
U dobro se veće krati⁵⁰
privariti budeš ludo,⁵¹
a za dobro sebi obrati
zlo nemilo i prihudo.
Naše znanje ne doteže
prave svrhe od kreposti,
to bogovi za se uzeše
kij sve znaju svôm mudrosti.
I ako višnja vlast⁵² od Nebi
moga kralja ne osvijesti,
zaman udes sam po sebi
njemu spravlja vedre česti.
A ti vječni bože Jove,⁵³
za nj kij sreće s neba odredi,
ljubavi mu smeti ove,
i čin' volju tvû⁵⁴ da slijedi;
Da ja budem vjerna sluga
moga kralja čes vidjeti,
prije nego li starost duga
Učini mi odi umrijeti.

Scena III.⁵⁵

Kraljica Didone i Ana, nje sestra.

Ana:

Što ima biti toj, mâ mila sestrice,
da neki nepokoj kaže sad tvê lice?
I tvoje radosti da žalos nemila
u hudoy gorkosti tako je smutila? ⁵⁶
Od česa strašiš se, s koga li uzroka
sadara muči se tvâ pamet visoka?

48 1. DAD, *stavnom*

49 MB 2. *sliditi*

50 ZK3. *U dobruse vecje krati*

51 ZK3 *Privariti buddese ludo*

52 1. DAD, *vlas*

53 MB 2. *A ti vjerni Bosce Jove*

54 Škurlino izdanje ovdje ima gramatičku pogrešku: "I čin' volja tva da slijedi"

55 MB 1. *Prikasagne Trechje*

56 ZK5 *U hudoy garkosti takoje smutila*

Dostojna ako je znati to mâ vira⁵⁷,
spoviđ mi sve tvoje sumnje, zla i nemira

Didone:

O Ana sestro mâ, u svakoj potrebi,
kâ tvojim svjetima korisna meni bi,
Teške su nesreće, koje mi svijes truju,
i plačne na smeće mē srce siluju.
Jad njeke skroviti tako duh moj ranja,
mogu rijet živjeti da ne imam ufanja.⁵⁸
Promislim ter kada što mi se proriče⁵⁹,
utrnem od jada, kî me u vaj potiče,
Nemila er vidim njeka mi zled⁶⁰ prijeti
da sahnem i blidim jur mrtva na svijeti.

Ana:

Zla sumnja tašta je, i ako nij⁶¹ stvar ina
zaman se skončaje tvâ svjetla⁶² vedrina.
Slabe su pameti, koji se vladaju
sumnjom, kâ sve šteti i truje u vaju.
Uzroka ne znam ja, ni toli zla jada,
da kruna sad tvoja tako se pripada.
Nu ako štogodi pomoći mogu te,
sumnju mi tu ovdî sad otkri molju te.

Didone:

Prem nočas tihi san razbludam svojime⁶³
kroz milu ljuvezan, zaklopi oči mē.
kad mi se snijet uze⁶⁴ u milo proljeće
s Enejom da ruse izbirah i cvijeće.
Na jednoj poljani, kâ čime captjaše
s neba zrak sunčani od svud je slijedaše.
zenjahu sve gore u travam zelenijem
gdi ptice žamore žuberom medenijem.
Rekla bi po svemu u slatkoj razbludi
u krilu svojemu narav se da budi.
Tuj čime ja grlim Eneju dragoga,
a⁶⁵ vijence vit hrlim ja cv'jeća istoga.

57 1. DAD, *virra*

58 MB 2. *mogu riet sciviti, / dà neima uffagna*

59 MB 2. *prottice*

60 zled – zla kob, zla slutnja; MB 1. *Sljed*

61 MB 2. *nĕ*

62 Škurlino izdanje navodi: *tva svieta vedrina*

63 MB 2. *svojeme*; MB 1. *svojeme*

64 ZK5. *kroz*

65 Škurlino izdanje ima umjesto veznika *a*, prijedlog *u*

Strašno se navuče zgar nebo oda svud
i tresnu i puče strašivi kroz grom hud
I uze u gradu proljevat dažd priki
da me svu u jadu stisnu strah veliki.
Zemlja se stresaše u oblaku crnomu
tim nebo trjeskaše ognjenom u gromu,
Nu kako tu veće prista zla godina,
i shara svud cvijeće i dubje⁶⁶ planina.
Svrnuh se, ali jôh sred mjesta nijednoga
vidjeti ne mogoh Eneju dragoga.
Neg čuh glas pun jada, koj' mi htje rjeti
Eneju od sada već nećeš vidjeti.
Stresoh se u taj čas, pusti me san hudi,
a nađoh tad obraz u suzah od svudi

Ana:

Laživ je san svaki, nu toli cječ toga⁶⁷
trpiš⁶⁸ jad opaki sred srca tvojega.
Svačijem po sudu nije razlog vjeru dat
nemilom snu hudu, ki ne umije neg' lagat.
San većkrat nam kaže kad obnoć mi spimo
što želje kroz naše u glavi mislimo.
Najliše tko ljubi sve take sne ima
sumnja ga er gubi sveđ hudijem mislima.
Razboran nu ko je i svjesno pametan
razložno, kako je, za sjenu drži san.
Tijm pušti strah hudi mâ mila kraljice,⁶⁹
ter veće u razbludi razvedri tvê lice.

Didone:

Istina jê da bude san laživ veće krat,
nu mnokrat nam trude na znanje bude dat.
Nebeski bogovi priprave skrovite
kroz strašni san ovi većkrat⁷⁰ nam očite
Nu tko znâ i meni da htješe otkriti
Eneja ljubljani da me će pustiti.
Što ako kadgodî nesreći u hudoj
Meni se toj zgodi, život ću skratit moj.

66 Škurlino izdanje umjesto imenice *dubje* – stabla, pogrešno navodi komparativ *dublje*, 1. DAD, *dubje*

67 MB 2. *tega*; MB 1. *tega*

68 MB 2. *tarpiš*

69 MB 2. *Tim pusti strah hudi mâ milla Kraglize*

70 1. DAD, *vech-krat*

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Slika 107.
Knjižnica Biskupskog
sjemeništa, grafika antičke
vaze s početka XIX. st.

Ana:

O sumnji ne mari, ni misli da će vik
Eneja s nehari biti tvoj vjerenik.
Malo prije čula si od njega istoga
kako mu draža si života od svoga,
A i sama znaš dobro, vjerno te ko ljubi
cjeć tebe da bi obrò smrt da ga pogubi.

Didone:

Ljuven plam gdi vlada, tuj sumnja gospodi,
koja svijes pripada u svakoj prigodi.
Nu nebo kad prijeti rasrđbam svojima
i proć nam u šteti udese zle ima.
Razlog je svijem nami u takoj nesreći
sniženijem molbami k bogovim uteći
Naredih, pokli prik⁷¹ ovime trud stište,
da čini redovnik bogu posvetilište.⁷²
Je da se utaži nebeska višnja vlas
I ukaže zrak draži, dobra kob vrhu nas.

Ana:

To k višnjoj visini kōjmi si sad rekla
dobru stvar učini er si se utekla.
Nu sumnju što imaš oda sna hudoga
nijednoga ne imaš u tomu razloga.
Tīm većje strah pusti i tvu svijes slobodi.

Didone:

Ah, da Bog dopusti da se zlo ne zgodi.

Scena IV.

Eneja sam:

Još razumjet davam sebi
i varam se u požudi,
a znam dobro volju od Nebi
Što od mene sada žudi.
I joštera u mōj svijesti
Ja ne umijem odlučiti
za pogodit mojoj česti
u latinske zemlje otiti.
Vječni Jove koji vlada
segaj⁷³ svijeta sve krajine
hoće da se dijelim sada

71 prik = izraz sažima riječ *prijek*; MB 2. *prik*; MB 1. *prik*; ZK 1. *prik*

72 MB 2. *svetilisce*

73 ZK 1. *Svega*

hrlo iz ove kraljevine.
I cječ tega posla meni
Merkurija da mi objavi⁷⁴
kij mi udes uzvišeni
U latinskoj zemlji spravi.
Ali jošter ne umijem
na odluku poč smionu,
ni ne slušat Jova smijem,
ni ostavit mû Didonu.
Višnja volja s' jedne strane
priteže me k sebi ureda,
s druge ljubav ljubi izbrane
izvršiti to – mi ne da.
Nu kud srnem? Pokloni se
Eneja Božjoj zapovjedi,
u njoj korist tvâ pazi se
a tvom rodu sreća sljedi.
U njoj kruna slavne vlasti
tebi spravlja višnje slave,
da će tvoj trag s mnogom časti
gospodovat sve države.
Da toli ću moć pustiti⁷⁵
mû kraljicu dragu i milu,
i nevjerstvo ne otkriti⁷⁶
u izdanom hudu dilu?
Ah, ko možeš srce moje
ovà smislit zla očita,
ako ljubav ljubi tvoje
drugu platu i har pita?
Ne poslušáš ako Jova
za izdajnik se ukazati
drugoga ćeš od bogova
s većom časti poslušati.
Bog ljuveni zapovjeda
koga sluša isti Jove
da s' hudoga ja nereda
Ne ostavljam strane ove.
Miso je ova vele bolja
korisni su ovo svjeti,
s njim⁷⁷ se ugađa moja volja

74 U Škurlinom izdanju stih glasi: "Merkurija mi objavi". 1. DAD, *Mercuria*, *dammi objavi*

75 Škurliino izdanje ima sljedeću varijantu: "Da toliku moć pustiti".

76 Škurliino izdanje navodi: "I nevjerstvo mē otkriti".

77 MB 2. s *cgnim*

s' družujem se mâ čast šteti.⁷⁸
Ali sinko moj ljubljeni
kô sam ljubav tvû zabio
i pri taštoj jednoj ženi
u zabiti ostavio?
Vječni Jove koji vlada
svega svijeta sve krajine
hoće da se dijelim sada
hrlo iz ove kraljevine.
S' tebe izidoh u plavima
iz države rodne Troje
u latinskijem da mjestima
stan iznađem krune tvoje.
S tebe, s tebe i nebesa
na ti put me otpraviše,⁷⁹
kad čestitost tvoga udesa
i tvû sreću objaviše.
A sad ćačko⁸⁰ tvoj bez svijesti
za svê vršit ispraznosti
malo haje za tvê česti,
i za tvoje čestitosti.
Ne ne, trjebje⁸¹ promijeniti
ove misli i požude
da se nà me vik tužiti
dragi sinak ne uzbude.⁸²
A ti prosti⁸³ moja mila
na nevjerne ove zloće
ostavit me jes mi sila
tako nebo žudi i hoće.
Zna Bog da ja licu tvomu
ne bih viku sakrivio,
da ne smetem sinku momu
udes, kîj mu je Bog spravio⁸⁴.

78 U Škurlinom izdanju strofa ima drugačiji smisao:

“Miso je ova vele bolja
korisni su ovo sviti,
s njim se ugagja moja volja
s' družujem se mâ čast štiti.”

79 Škurlino izdanje ovdje ima pogrešnu smislenu varijantu: “Na ti put te otpraviše”.

80 Škurlino izdanje navodi izraz: čajko; MB 2. *Chiajko*; MB 1. *Chjajko*; MB 3. *Chiaiko*; ZK 1. *Chjaiko*

81 1. DAD, *trjebije*

82 Škurlino izdanje ima varijantu:
“Dragi sinak moj ne bude”; MB1. *Draghi sinak moj nebude*

83 MB 1. *pusti*

84 Škurlino izdanje navodi:
“Udes, ki m je Bog spravio”.

Nu otit ću iznać veće
starca Akata moga vjerna
ter mu ukazat⁸⁵ ove sreće
i ova čuda neizmjerne.
On će umjet svojom svijesti
pravi meni svjet⁸⁶ podati
kô ću slijedit moje česti
kô li ću se sad vladati.

Kor:

Gradovi su svi čestiti
kijeh vladaju znane glave,
ke nastoje sved činiti⁸⁷
s dobrijem srcem sude prave.
U njim srećni puk uživa
onu sreću svukoliku,
koja svjetla nekad siva
u staromu zlatnom viku.
U njim mirni sklad porađa
čestit život svijem građani
i njihove misli ugada
u jedinstvu čijm ih hrani.⁸⁸
Čestiti su sasma dosti
srećni puci i narodi,
gdi kralj vrijedan svôm kreposti
zapovjeda i gospodi.
Za vladaoca i za kralja
hitrina se mnoga hoće,
da na pamet sveder stavlja
puke mirno vladat ko će.
I protivne ko se česti
hitro bježe i varaju
er gosposke⁸⁹ bistre svijesti
protivam se spoznavaju.
Nebo hvalit mi možemo
er Eneja poda nami
s njim bez truda da živemo

85 Škurlino izdanje navodi: skazat

86 Škurlino izdanje navodi: svijet, dok se prema rukopisu vidi da se radi o kratici: svjet tj. savjet.

87 ZK4. *Kê nastoje svej činiti*

88 Škurlino izdanje navodi:
"U jedinstvu čim ih hrani."

89 Škurlino izdanje navodi: gosposke

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

ovijem srećnijem u stranami⁹⁰.
On je vrijedan kralj zadosti,
i umije svôm pameti
u hrabrenoj svôj kreposti
na zlo svako odoljeti.
Tijem hvalimo višnje vlasti
i nastojmo na sem sviti⁹¹
i mi opet s' mnogom časti
njega dvorit i služiti.
Pod sjenome neka tako
od njegova slavna krila
uživamo dobro svako
po sva naša doba mila.

Svrha ata prvoga.⁹²

90 Škurlino izdanje navodi:
"Nebo hvalit mi možemo
Er Eneja poda nama
S njim bez straha da živemo
Oviem srećnijem u stranama."

91 ZK 1. *Inastojmo na svem svieti*

92 1. DAD, *Svarha Atta I.*

Slika 108.
Pompeo Girolamo
Batoni, *Eneja napušta*
Didonu (1747.)

At drugi.

Scena I.

Kralj Eneja i Akate.

Eneja:

Svijest umrla zaman⁹³ trudi
česti svojoj protiviti,
er što komu zgar se osudi,
sve mu se ima dogoditi.
Višnje⁹⁴ znanje⁹⁵ svrhe naše
sved priviđa zgara s nebi,
i sreća nam zvijezdam kaže

93 ZK5 *samnom*

94 MB 2. *Vasce*

95 ZK5 *snage*

kê nosimo mi pri sebi.
Zrcalo su nam nebesa⁹⁶
od života umrloga,
gdi sred svoga svak udesa
svrhu gleda bića svoga.
I ja htijah ne truditi,
ne hajući višnje volje,
negli ovdí utvrditi
mê kraljestvo i pristolje.
Nu čuj sada vr'jedni i mili
moj Akate, ove česti,
kò me višnji Jove sili
da ostavim ove mjesti.

Akate:

Kralju plemeniti drago jê sve meni čut,⁹⁷
da tvoj glas čestiti ima se uzdignut
na zemlji sama je umrljeh vječna čas
koja nam ostaje, kad zla čest shara nas.
Pokli vlast zle smrti i prika nje sila
ne može satri hrabrena vik dila.
Spovjed⁹⁸ mi tijm⁹⁹ odi, znaš da sam vjeran tvoj
što ti se dogodi, kê li je čudo toj.

Eneja:

Malo prije čim gledam gdi¹⁰⁰ miri grade se
i pomno razgledam kako uprav tvrde se
upazih prida mnom mladića gdi staše
kij¹⁰¹ slikom svjetlom svôm božanstvo kazaše.¹⁰²
On ko me ugleda s' strane me odvede
a pak mi ureda reče ove besjede:
Ti koga udes glasoviti
kroz sva dobra pričestita
kralja hoće učiniti,
i cesara svega svita
Toli tako strajat¹⁰³ hoćeš
mladost tvoju bez kreposti
i junaštvo slavno možeš

96 1. DAD, *Sarzosu nam s' Nebbesa*

97 Škurlino izdanje donosi tekst s kraćenjem:
"Kralju plemeniti drago e' meni čut,"

98 Škurlino izdanje donosi: spovjed

99 MB 2. *tim*

100 Škurlino izdanje navodi gramatički suvremeniji književni oblik: *gdje*
umjesto *gdi*; MB 2. *ghdje*; MB 1. *ghdje*

101 MB 2. *ki*

102 ZK 5. *Koju sladkom svjetlom svom / Božansko kazaše*

103 MB 2. *trajat*

pokopati u tamnosti?
U nesvjesnom ter načinu
kraljevini u neznanom
ziđeš novu Kartaginu
jednoj ženi inostranoj.¹⁰⁴
Ah! što tako svû čast moriš,
kâ li ludost tobom vlada,
sva kraljevstva sebi oriš
a družijem ih gradiš sada?
U latinskoj lijepoj strani
lijepu i vrijednu svijm kraljicu
Laviniju nebo hrani
tebi dragu vjerenicu.
Gdi kraljevstvo tvê čestito
tako će se uzvisiti,
gospodujuć vjekovito
da bez svrhe ima biti.
Nu ako ove mnoge časti
ne prigiblju srce tvoje
ter ne mariš kroz tvê vlasti
vječno učinit ime svoje¹⁰⁵,
Da daj nemoj sinku tvomu
zabraniti krunu steći
s kom u biću čestitomu
bit će u svjetloj svakoj sreći.
Ja sam glasnik Merkurio,
Jove me je poslo k tebi,
da bih ovo navijestio,¹⁰⁶
da izvršiš volju od Nebi.¹⁰⁷
Kô mi ovo izreče, veće ga ne vidjeh,
k nebesom uteče a ja vas ubljedjeh.
Misli me trudaahu smetenoj u svijesti
kê volju htijahu da slijedi mê česti.
Nu opet srce mê vezaše ljupka vlast¹⁰⁸
da hudijem djelima ne satrem moju čast,
i jošter svijest moja u meni trudna jest
Ali ću slijedit ja mû ljubav, ali čest.

Akate:

Razlog zasve er nije tvú krunu svjetovat
koja zna i umije svakomu svjeta dat;

104 Ova strofa prenesena je prema Škurlinom izdanju, jer je Altestijev prijepis izostavlja.

105 Škurla navodi: ime svoje; MB 2. *imme svoje*

106 MB 2. *dâbihti ovo navjestio*

107 MB 2. *nekka isvarsisc voglju od Nebbi*

108 MB 2. *vlas*; MB 1. *vlas*

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Slika 109.
Knjižnica Biskupskog
sjemeništa, grafika antičke
vaze s početka XIX. st.

ja neću nijem biti, o svijetli kralju moj,
gdi ima iziti tvâ korist i pokoj.
Što višnji Bog Jove naredi tebi zgar
ostavit strane ove, u svem je sveta stvar
er dobro u sebi tvoja svijest spoznava
da viku Bog s Nebi zle svjete ne dava.
U takoj odluci tvê sreće sivaju,
da tvoj trag i unuci svijem svijetom vladaju¹⁰⁹
tijm zlo bi činio, i neće to razlog,
kad ne bi vršio što višnji hoće Bog,
teži je ere grijeh za štetu ne marit,
kâ pada vrh svojih, neg ženu privarit.

Eneja:

Razgovor znam da tvoj i vrijedne požude
Akate mili moj¹¹⁰, čestitost mû žude
ali nu, kô¹¹¹ ću ja Didonu izdati,
kraljestva sva svoja koja mi htje dati?
Ne bih li neharan i opak prem bio,
i svuda prikaran kad bih je pustio?
Znaš li da nijedna stvar nije gora ni veća
Negoli zla nehar, kâ je svud mrzeća?

Akate:

Za dobro zlo vratit, za ljubav jadove,
harim har ne platit, nehar se to zove.
Nu zvati nije trjebi neharan ti da je,
kij neće sam sebi uzročit zle vaje.
Er prvo počinja¹¹² ljubav i dobrotu¹¹³
iz pravijeh načina vrh svoga života.¹¹⁴
Za tebe pripravi moguće vlast česti
vjeru i nje ljubavi družijema u mjesti¹¹⁵.
I ti si skrivio nevjernoj vjeri u toj
er si se vjerio proć volji nebeskoj,
nu još se načinit grijeh može po tebi.
Kad budeš učinit što hoće Bog s' Nebi,
er vrijedna čovjeka koji zlo spoznava
hvala je i dika kada ga puštava.

109 Škurla navodi sljedeću varijantu:

“Da tvoi dragi unuci sviem svietom vladaju.”

110 1. DAD, *moj milli* (greška u prepisivanju, dodani brojevi 1. 2.)

111 MB 2. *hochju*

112 MB 2. *Er parvo pocina*

113 1. DAD, *Er dobro pocina gljubav, i dobrotu*

114 1. DAD, *I pravijeh nacina varh svogba scivotu*

115 Škurla navodi varijantu: “Vjeru i ne ljubavi družijema u mjesti.”

Tijm¹¹⁶ kralju vedri moj, veće se osvijesti,
svakako ter nastoj pogodit tvôj česti.

Eneja:

Zasve me priteže tvâ vrijedna besjeda,
ljubav me još veže i vršit toj ne da.
Er mislim da kada to bi oćutila
Didone, od jada da bi se ubila.
A je li tu nehar razlog da odvratim
pravednu na nje har i da je tač platim?

Akate:

Kad ne htje umriti prije za Sikejom,
neće se ubiti ni sad za Enejom.¹¹⁷
Dragoga tko ljubi i rukam svojime¹¹⁸
da se pak pogubi i umre za njime
lasno bit to neće, svijet bi se skratio
kad bi svak s te smeće sam sebe ubio.
Može se riječima gubiti život svoj
ne zbiljnijem djelima, er narav ne da toj.

Eneja:

Kô hoćeš sve budi, nebeska slijedi vlas¹¹⁹,
kâ hoće i žudi djeljenje od svijeh nas.
Tim veće pođi ti, ter družbi objavi,
da budu spraviti za puta sve plavi,
A ja ću poći sad, za sumnju ne dati
gdi ziđu mire, i grad do paka gledati.

Akate:

Ničijem se ne brini, o kralju, sve ću ja
rjet da se učini, kô hoće vlast tvoja.
Ah Bože svijeh viši, ti hvaljen sveđ budi,
koji me usliši u mojoj požudi.

116 MB 2. *Tim*

117 Škurla navodi varijantu: "Neće se ubiti niti za Eneom."

118 1. DAD, *Draghoga tko gljubi, i mukam svojime*

119 Škurla navodi varijantu: "Kô hoće sve budi, nebeska sledi vlas,"; MB 1. *Kô hochjesc svè buddi Nebeska sljedi vlas*

Scena II.

Didone, Ana i kor dvorkinjsica.

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Didone:

Vrhu smeća gore smeće
Ana sestro izviraju,
i teže se sved¹²⁰ nesreće
vajmeh meni otkrivaju.
Nebesa mi odsvud prijete
za uzrok moga gorka cvila
strašnom kobi hude¹²¹ štete
I zla plačna i nemila.
Vidjela sam strašnu sjenu
Od Sikeja vojna moga,
svu u krvi obljepjenu
sred obličja strašivoga.
Prikazo se meni onako
s istijem onijem svijem ranami
prid otarom kad ga opako
moj brat ubi svojim rukami.
Veleći mi, ti nevjerna
izdala si moju viru,¹²²
nu ćeš brzo zla čemerna
trpjet hudom u nemiru.
Ah nu misli u kom strahu¹²³
Sad ja predam na sve čase
Izgleđajuć zlu smrt plahu
I nemile mē poraze.

Ana:

Strašna su u sebi zamjerna ta djela
nu zato nije trjebi da si tač dresela.
Er mnokrat prizri se stvar ona na svijeti,
o kôj sved misli se u svojoj pameti.

Didone:

Vidim li sad tebe ja sam sve vidila¹²⁴
i nijesam van sebe da sam to prizrila.

120 MB 2. *svēgh*; MB 3. *i tesgese suegh nesrechie*

121 Škurla navodi: "Strašnom kobi trude štete", 1. DAD, *Strascnom kobbi hude scette*

122 1. DAD, *Isdalasi moju vjernu*

123 Škurla navodi: Ah! nu smisli u kom strahu; MB 3. *Ah'nu smisli ù kom strahu*

124 1. DAD, *Viddim'li sad' tebbe, jasam svè vidjela*; MB 2. *vidjella*

Ah moja mladosti, zla ti se čest srete¹²⁵
da se ove žalosti životu tvom prijete.

Ana:

Nije razlog cviliti potrebe gdi nije

Didone.

Ah ne znaš sestro ti, kij mi trud duh vije.

Scena III.

Didone, Ana, kor dvorkinjičâ i glasnik.

Glasnik:

Kad kraljica bude čuti
ove sprave hude česti,
velik ti će nemir ljuti
nje žalosno srce smesti!

Kor dvorkinjičâ:

Tko je ovo pun smeće, ter k nami sad hodi
Kê će bit nesreće; što li se dogodi?
Vidim ja odsvudi da nebo nam prijeti
njeki glas¹²⁶ prihudi i nemir prokleti
Glasnik će bit ovo, trjeba je pitati,
da znamo što jê novo, kij li će glas dati.

Didone:

Ah! utrnuh, srce moje¹²⁷
u žestokom trudu preda,
nenadano da zlo koje
odi sada ne ugleda.

Glasnik:

Uzeo bih ti bolje glase
spovidjeti svjetla kruno,
duh mi od straha skončava se

Didone:

Što je? Reci sve potpuno.

Glasnik:

Eneja komu kruna tvoja
sve kraljestvo podala je,

125 Škurla navodi:
"Ah moja mladosti zla te se čest srete"

126 MB 2. *plac*

127 MB 1. *Ah! Utarnub? Sarze moje*

spravlja u moru drijeva¹²⁸ svoja
za ostavit ove kraje.

Didone:

Ah jaoh meni, toli je veće
huda žalost mâ prispjela,
kâ ljuvene moje sreće
nesrećom je gorkom smela.

Ana:

A gdje si ti bio spovjed nam po čem znaš
Glas toli nemio koji nam spovjedaš.

Glasnik:

Ja sam bio gdi spravljahu
svi Trojani svoje plavi,
i čuo sam gdi veljahu
da putovat svak se spravi.
Er Eneja hoće poći
u latinske zemlje ureda
pokli Jove svojom moći
tako njemu zapovjeda.

Kor dvorkinjica:

Ovo su zle zgode u jadu svojemu,
koje nam dovode zle svrhe u svemu.
Nu me¹²⁹ je strah od veće i teže zle štete
Kroz gorke da smeće da nas ne smete.

Didone:

Eneja će se odijeliti,
i ostavit vajmeh mene,
a ja tot ću živa biti¹³⁰
sred žalosti neizrečene?
Što ovo čujem? Kij¹³¹ su glasi
toli, ah jaoh moj ljubjeni
pripravlja se da porazi
plačni život tužnoj meni?
Ah nesrećo moja prika,
teške ti su mē nesreće,
da uzdišem sad bez lika
sred nemile ove smeće.

128 drijevo – drvo, drvena lađa

129 MB 2. *Menneje*

130 Škurla navodi: "A ja to čut živa biti"; MB 1. *A ja točju Sciva bitti*

131 MB 2. *Ki*

Kor:
Zaman je plakati i žalit čes hudu
gdi je razlog iskati pomoći svôm trudu.
Suzam se ne ustavlja zla sreća na sviti,
kada se pripravlja štete nam činiti.¹³²

Didone:
Ah jaoh, vajmeh, što ću tužna?
Trjeba mi će bit umrijeti,
s mojem dražijem razdružena
ja ne mogu jaoh živjeti.
U trenutje jedno oči
sva se radost mâ skratila,
čim zla bolest svôm žestoči¹³³
mê srce je izranila.
Jaoh toli sam ja rođena
da zrcalo budem sada
svijeh nesrećnijeh plaćnijeh žena,
kê s gorkoga ginu jada.

Ana:
Nije vrijeme cknit¹³⁴ odi, ni zaman cviliti
prije neg se zlo zgodi, Eneju nađi ti
je da se ustavi odluci u svojoj
ter te ne ostavi kad bude čut plač tvoj.

Kor dvorkinjičâ:
Veliku silu ima smilovat ljudsku svijest
žena s uzdasima, kâ plačna vidjet jest.¹³⁵
I držim¹³⁶ kad tvoj jad Eneja bude čut,
na milost da će tad ončas duh svoj ganut.

Didone:
Poću ga iznać je da bude
svê odluke promijeniti,
kada smrtne¹³⁷ moje trude
jaoh uzbude upaziti.

132 ZK 1. Ovdje završava sačuvani dio rukopisa iz XVIII. stoljeća.

133 1. DAD, *cijm sa boles svom scestoci*

134 1. DAD, *zknit*; MB 2. *zknit*; MB 1. *zknit*

135 MB 2. *jes*

136 Mb 2. *darscim*

137 MB 2. *smirne*

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Slika 110.
Knjižnica Biskupskog
sjemeništa, grafika
antičke vaze s
početka XIX. st.

Scena IV.

*Eneja, kor Trojana i Akate.*¹³⁸

Akate:

Svijetli kralju pripravismo
plavi, i što je od potrebe,
svekoliko učinismo,
sad čekamo samo tebe.

Eneja:

Pokli sve ste pripravili,
za pogodit višnjoj moći,
moji vjerni, moji mili
a mi ćemo veće poći.
Nu prije toga¹³⁹ razložno je
u Didone meni otiti,
da djeljenje ovo moje
uzbudem joj navjestiti.
Er kad bih se odjelio
bez nje znanja muče ovako
nevjieran bih sasma bio,
i ukazo djelo opako.

Akate:

Kralju čini što znaš bolje¹⁴⁰
nu na pamet samo stavi,
kê kraljestvo i pristolje
višnji Jove tebi spravi.

Kor:

Htjenje čini Boga od Nebi,
nemoj da te tašta žena
svôm besjedom stegne k sebi,
i učini zamamjena.¹⁴¹
Štit¹⁴² učini svoga od znanja
na sve tašte nje besjede,
da ne izgubiš svoga ufanja
kê ti s neba čest dovede.
Moguće su tašte žene
našu dušu zamamiti
kad u smeći ponižene

138 MB 2. *Scena cervarta kragl Enea, i kor Trojana i Akate*

139 MB 2. *tega*

140 Škurla navodi: "Kralju čini kô znaš bolje"

141 Škurla navodi pridjev: *zamamljena* umjesto *zamamjena*; MB 1. *samamjena*

142 MB 2. *Krit*

budu jad svoj objaviti.
One suze vuhovite¹⁴³
koje smeću sobom kažu
gnjeve utaže jedovite,
i ustegnu misô našu.
Nu tkô je znane svoje svijesti
nejma smeće šnjih imati,
čijm svi jadi njih nesvijesti
himbeni se mogu zvati.
Kažu ljubiti, a ne ljubi,
nego tužna ljubovnika
po izdajstvu svomu izgubi¹⁴⁴
neka uzdiše do vîk vika.

Eneja:

Ne brin'te se, neće mene
nijedna satvar ustaviti,
zapovjedi Božanstvene
er je trjeba izvršiti.
U toliko vi pođite
svikolici sad na plavi,
i naredno učinite
sve za puta da se spravi.
A ti Akate čuvaj i hrani
Askanija sinka moga,
on je porod moj izbrani
i sve ufanje dobra ovoga.

Akate:

Ne brin'se ničijem¹⁴⁵ ti, o svijetla ma kruno,
Ja ću sve činiti da bude potpuno.

Scena V.

Eneja i Didone.

Eneja:

A prem evo od ovuda
ide k meni sad kraljica,
puna ti je gorka truda,
bljeda ti je vidjet lica.

Didone:

Ah, čudim se neharniče,
da si duha tač nemila,

143 MB 1. *Onè smečje vukovite*

144 Škurla navodi: "S izdajstva svoga izgube"; MB 2. *s'isdajstva svoga izgube*

145 Škurla navodi varijantu: *ničem*; MB 2. *niciem*

nemilost te da potiče
na izdavna huda dila.¹⁴⁶
I da cijeniš sprave¹⁴⁷ tvoje
moći tako zatajati,
da ih neće srce moje
u čas isti obaznati.
Jaoh, to li je tako mala
za uzdržat te ljubav moja,
i tvâ vjera kû mi je dala
prinevjerna desna tvoja?
Ah, o goste moj ljubjeni,
zvat neću te vojna moga
pokli tako bježiš meni
s tvoga djela nevjernoga.
Ah, u čem ti skrivih viku,
ali vajmeh, er odveće
vjerno ljubih tvoju diku
za uzrok ovè smrtne smeće?
Ja sam ona kâ sam tebe
slatko i drago priljubila,
da vrh iste same sebe
kraljem sam te učinila.
Ja sam ona koja tebi
dah čast vjeru i mû diku
sa svijem blagom kê pod nebi
požudjet si mogô viku.
A ti tako pun nehari
hoćeš mene pogubiti,
i nevjernoj u privari
poruganu ostaviti.
Neprijatelje cjeća tebe,
puke žestoke od Libije,¹⁴⁸
i rasrčih¹⁴⁹ još na sebe
kralja bojne Getulije.
A još tko zna, kada poći
budeš vajmeh, ti od mene,
da će hudi brat moj doći
mire¹⁵⁰ oborit mê zgrađene.
Nu kada bih ja imala
sinka Eneju malahnoga,
malo bih se tad hajala
od sve moći svijeta ovoga.

146 MB 1. *djella*

147 sprave – opravljene poslove, naume

148 MB 2. *Puke stekoh svè Libie*; MB 1. *Pûke stekoh svè Libie*

149 Rasrčih (u originalu s nepostojanim a – rasarčih) = rasrdih, razbjesnih

150 mire = zidine, bedeme

Ah, ustav se i ne hodi,
dragi kralju, sad molju te,
ili me ubij i slobodi
ove muke jôh priljute.

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
**Prijepis teksta
Didone**

Eneja:

Ja zatajat neću viku
mâ kraljice na sem¹⁵¹ sviti,
da za tvoju har veliku
ù v'jek ću ti haran biti.¹⁵²
Ere slava tvoga imena,
dokli uzmislim ja o meni
sved¹⁵³ mi bit će uspomena
za u vječnoj te držat cjeni.
Tijem ne drži da nikako
muče¹⁵⁴ bih se odjelio.
i sramotno i opako
izdajnik se tvoj otkrio.
Ere htio sam doći k' tebi
prije neg budem putovati,
da ti budem volju od Nebi
i djeljenje mê kazati.¹⁵⁵
I nejma se cjeća toga
tvoja kruna srčit¹⁵⁶ sada,
ni izdajnika zvat me zloga
pobjeguća tvoga iz grada.
Sama ista er znaš dobro
da za tvoju Kartaginu
odi sebi nijesam obro
za¹⁵⁷ vlastitu kraljevinu.
Pokli višnja zgara¹⁵⁸ sreća
i bogova svijeh¹⁵⁹ odluka,
latinsku mi zemlju obeća¹⁶⁰
i cesarstvo svijeh junaka.¹⁶¹
Nijesam došo za mê volje

151 MB 2. *svem*; MB 1. *svem*

152 MB 2. *nechjuti ù viek darscjan bitti*

153 Škurla navodi: svej

154 muče= nijemo, potajice, u muku

155 MB 2. *Er htio am dochi k'tebbi / prie megh buddem (vogliju od nebbi –pre-križeno) putovati / i dielegne mê kasai / dati buddem voglju od Nebbi*

156 srčit = srditi; MB 2. *sarcit*; MB 1. *sarcit*

157 1. DAD, *Sva*

158 z'gara= odozgora

159 Škurla navodi noviji izraz *svih* umjesto stariji oblik *svijeh*

160 1. DAD, *Latinskumi Semglju*

161 Škurla navodi: "U cesarstvu svih unukâ"; MB 2. *ú Cessarstvu svieh Junaka*

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.

**Prijepis teksta
Didone**

odi s' tobom ja vršiti¹⁶²,
ni za uživat tvê pristolje,
tvoj vjerenik i kralj biti.
Uživati sreće moje
u ispraznosti kad bih htio,
iz državâ rodne Troje¹⁶³
vik se ne bih odjelio.
Tu bih mire ja satrene
povratio na sem svijeti,¹⁶⁴
i sred zemlje me rođene
isko život moj dospjeti.
Ali volja višnje česti,
hoće da ja sinku momu
iskat budem druge mjesti
u kraljestvu latinskomu.
I zamjerna čuda¹⁶⁵ ova
Cječ vječnoga dobra moga,
bog mi Apolo prorokova
iz znanoga stupa svoga.
A još obnoć ćaćko¹⁶⁶ Ankize
sveđ me straši pun zle smeće,
uprav na me srčeci se,
er ne hajem za mē sreće.
Jove mi isti svojom moći
po Merkuriju zapovjeda,
da odovle budem poći
u latinske zemlje ureda.
Kunem ti se po mû glavu,
i po ljubav sinka moga,
kako ostavljam tvû državu
suproć htjenju srca istoga.
Nu je trjeba višnje volje
i odluke ispuniti,
i kraljestvo i pristolje
sinku momu ne kratiti.
Tim ustav se mâ kraljice,
i ne smetaj mene sada,
Neg' razvedri tvoje lice
i čin razlog da te vlada.

162 Škurla navodi: "svršiti".

163 1. DAD, *Is Darscjave Rodne Troje*

164 MB 2. *svi (e)ti*

165 Škurla navodi *čeda* umjesto *čuda*.

166 MB 2. *Chajko*; MB 1. *Chjajko*

Didone:

Proklet bio tko će vîku¹⁶⁷
ljudskijem kletvam vjeru dati,
i himbenu ljubovniku
milostiv se ukazati.
Er vi kada ispunite,
Izdajnici, želje vaše,
on čas vjeru pogrdite
od ljubavi prave naše.
Nije mati tvâ Venere,
niti je ćaćko¹⁶⁸ vrijedni Ankize,¹⁶⁹
kad nemilost ta bez vjere
u tvom srcu nahodi se.
Tebe ê¹⁷⁰ kâgod¹⁷¹ zv'jer nemila
gorska, u sebi bez načina
svojêm čemerom zadojila
u pustoši od planina.
Pokli plačne molbe moje
ne mogoše učiniti,
da uzbudu oči tvoje
jednu suzu ispustiti.
I da budeš ukazati
kratku milost na mê smeće
i razgovor meni dati
ove smrtne na nesreće.
Ne vjerujem višnji Jove
da pravedan jes na Nebi,
ako zlobe hude ove
ne pedepše sad u tebi.
Ah o Bože, gdi na svijetu
da se iznađe vjera prava,
ako uzroči meni štetu,
pravoj, ljubav jaoh neprava?
Ako oni kîj od svudi
bi progonjen na sve strane
smrtno meni sad naudi
cječ milosti mê poznane.
Ja ga primih gola i naga
za mojega gospodara
i darovah sva mu blaga,
a sad mene, jaoh, on vara.

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

167 1. DAD, *Proklet bij tkote vijku*

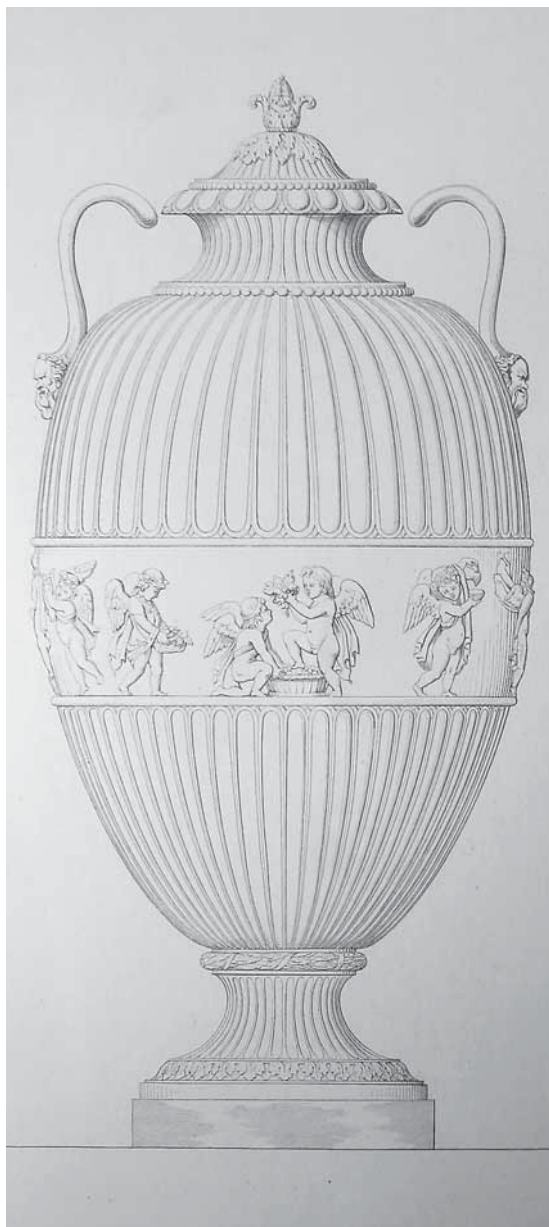
168 MB 2. *Čhajko*

169 1. DAD, bilješka (*Nec tibi Diva Mater genetic ne Dardanus auctor Virg. En.*)

170 *tebe je* se sažima u dugo naglašeno *e* radi versifikacijskih razloga.

171 Škurla navodi: *gdjegod*, dok se u rukopisu nalazi *kâ god* (*kojagod*).

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Slika 111.
Knjižnica Biskupskog
sjemeništa, grafika antičke
vaze s početka XIX. st.

Eto hari kû mi objavi,
eto vjere kû mi odvрати,
eto plate môm¹⁷² ljubavi,
kojom život moj prikрати.
Apolov ga stup svjetuje
na pogube mē pakljene
a Jove ga zgar siluje,
da ostavit bude mene.
Kô bogovi da su u raj
nepravедna suda tako,
da u sebi uživaju
zlo prihudo naše svako.
Nu ostavi mene sada
išti kê hoć zemlje od svita
neš' mi uteći moć ikada,
da imaš krila strjelovita.
Ubit ću se za sljediti
strašna sjena plavi tvoje,
da ih budem podušiti
kroz nemile gnjeve svoje.
Neka vidiš tkô je prijka,
i srdita svaka žena,
od nevjerna ljubovnika,
koja bude ¹⁷³ostavljena.
Kad se uzdušiš ù dno mora,
znam na pomoć još ćeš zvati
Didonu ovu, kâ najgora
tađ će ti se ukazati.
A ja mirna u pokoju,
u paklu ću još naći se
kad uza me dušu tvoju
budem gledat¹⁷⁴ gdi muči se.

*Odi Didone bježi, a Eneja sam ostaje.*¹⁷⁵

Eneja:

Ah uteče srčna¹⁷⁶ u sebi
puna truda svijm žestoka,
i strah me je da se ne bi
sad ubila s' moga uzroka.
Nu trjebaê poći meni

172 MB 2. *mè*

173 Škurla navodi: "privarena"

174 Škurla navodi: "zgledat"

175 1. DAD, *Odi Didone bjesci, à Enea ostaje sam*; MB 1. *ovdi Didone bjesci, a Enea sam ostaje.*

176 MB 2. *sarcna*; NB 3. *sarcana*

višnje volje izvršiti,
zasve nemir da pakljeni
jad mi uzroči vjekoviti.
Sva me družba veće čeka,
da na plavi budem doći,
u latinsku zemlju neka
uzbudemo sada poći.
Ako se odi štogod steče
meni obrana vi budite
ò Bogovi, kîj najpreče
na ovi me put sljedite.

Kor:

Mnim da gorà
nije sred góra
zla lavica gnjevna i prijka
neg' li žena
ucviljena
od nevjerna ljubovnika.
Ona bude¹⁷⁷
misli hude
na vrline obratiti ,
u čemeru
svoju vjeru
da uzbude osvetiti.
Ona trudi
kroz jad hudi
s koga sahne i uzdiše
kroz osvete
svê proklete,
da se vas svit satariše.
Nu opaka¹⁷⁸
žena svaka,
koja vrstu¹⁷⁹ svû ne ljubi,
razložno je
zlo svako je,
da je smete i pogubi.
U ljubavi¹⁸⁰
sklad boravi
sličan slična sebi uživa,
ne razliko
bit će príko,
u njem nesklad sved' pribiva.

177 ZK3. *Kada budde misli hude*

178 Škurla navodi: "Nu e' opaka"

179 MB 2. *varstu*; MB 1. *varstu*

180 1. DAD, *Gljubavi*

Tko se srami
svojêm željami
ti ne može pogoditi,
er bez srama
ljubav sama
naga hoće sveder biti
Tko spozno je
biće svoje
u koljenu potištenu,
sved čē iskati
za uživati
rodom sebi sličnu ženu.
Er sred straha
miso plaha
uzdržati š'njom ga neće
sve što žudi
u razbludi
da ne prosi rad svê sreće.
I Didone
usione
želje ukaza svê ljubavi,
uze prika
ljubovnika,
kî jê neharan sad ostavi.
On koljena
potištena
i izdajnik rodne Troje,
zle bez¹⁸¹ mjere
svê nevjere
Ukazo je.

Svrha ata drugoga.¹⁸²

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

181 MB 2. *bres*

182 1. DAD, *Svarha of Atta Drughogha*

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Slika 112.
Knjižnica Biskupskog
sjemeništa, grafika antičke
vaze s početka XIX. st.

Slika 113.
Claude Lorrain (Claude
Gallée), *Didona pokazuje*
Kartagu Eneji, 1676.,
Hamburg Kunsthalle

At treći.

Scena I.

Didone i Ana

Didone:

Jur izvrši¹⁸³ mâ nesreća
nemilosne gnjeve svoje,
i vrlinom gorkijeh smeća
shara i skrati srce moje.
Zli neharnik odjeli se
i pogrdi mē ljubavi
ni¹⁸⁴ na moj plač promuti se,
ni svû žalost meni objavi.
Ah jaoh, izda tužnu mene
i još mogu ja živjeti,
a razlog je da pakljene
trude budem dovršiti.

183 MB 2. *isvarsci*

184 ni = niti

Pripravljaj mi, sestro mila,
napokonje tvê milosti,
pokli je veće smrt skratila
tužni život mê mladosti.

Ana:

Ustavi tvû bolest¹⁸⁵, mâ draga sestrice,
i ukaži stavnu svijest od vrijedne kraljice.
U svojoj slobodi što nebo odluči:
ako se dogodi za to se ne muči.
Kraljevske znaš sv'jesti podložne da nijesu
protivnoj zlom česti i hudom udesu,
er one odole krepostim zloj smeći,
čijme se ne boli u svojoj nesreći.

Didone:

Jaoh, da to ću ja ovako
ustrpjati bez osvete,
ovo izdajstvo sasma opak
i pogubne moje štete?
Toli će se moć dičiti
jedan tuđin mjesta inoga,
da mi je došo ugrabiti
čast kraljevstva posred moga?
Na oružja, o građani,
brze¹⁸⁶ plavi porinite,
ter pospješno oružani
izdajnike zle sljedite.
I za ispunit moje želje
isjecite¹⁸⁷ bez milosti
nemilosne neprijatelje
kî smrt daše môj mladosti.
Što govorim gdi sam sada,
koliko sam¹⁸⁸ izvan svijesti,
ter me ovaka¹⁸⁹ sila vlada
od žestoke zle bolesti?
Ah Didone, tužna odveć je,
zaman¹⁹⁰ ti je uzdisati,
nije sad vrijeme tvoje smeće
u osvetah¹⁹¹ istrajati.

185 MB 2. *bolles*

186 1. DAD, *Barse*

187 Škurla navodi: "I sjecite", dok u rukopisu izričito piše: "iz-sjecite".

188 Škurla navodi: Kako li sam

189 Škurla navodi: "svaka."

190 turcizam, u smislu uzalud.

191 Škurla navodi: "u osvetâ"

Imala si otprije biti
ovoj hudoj u vrlini,¹⁹²
kad Eneju htje primiti,
ter ga sebi kralja učini.
U ono doba imala si
kazat gorke tvê bolesti,
da mu sina isjekla si,¹⁹³
i njemu ga dala izjesti.
Nu sada ti ne ostaje
ina osveta na sem svijeti,
neg za dospjet trudne vaje
Isti život tvoj dospjeti.

Ana:

Ukloni višnji zgar takoga nereda
da taku strašnu stvar oko mê ugleda.
Nesvijest je velika za naudit drugomu
uzročit zla prika životu svojemu.
Da budeš nemila život tvoj satrti
komu bi naudila neg sebi tom smrti?
Nu ako hoć' naudit nevjernom zlobniku
ako ovo može bit, bud živa do viku,
Er živjoj prigoda još će doć na svijetu,
Da ovijeh od zgodâ ti uzmeš osvetu.

Didone:

Ah nemogu to smisliti,¹⁹⁴
svakako mi je drag i mio,
nit ga mogu ne ljubiti
zasve me je privario.
Nu da mi ova smeća prođe
iznašla sam način pravi:
ili da on k meni dođe,
ili ljubav da me ostavi.
Iz najkrajnijeh stranâ od svita
za mû sreću došla je odi
vilenica glasovita,
svemu stvoru kâ gospodi.
Onâ¹⁹⁵ sa mnom govorila
i rekla mi, da već krati
suncu je čarim učinila
krv iz sebe proljevati.
Ona rijeke natrag vraća

192 MB 2. *varlini*

193 MB 2. *damu sina iskalasi,*

194 MB 2. *Ah tò smisliti*

195 MB 2. *je;* MB 1. *je*

vilovitijem besjedami
i ljudi iste priobraća
njegda u dub, njegovda u kami.
Umije činit da se stravi¹⁹⁶
svako srce¹⁹⁷ kê ne ljubi,
a kê gori u ljubavi,
da požudu svu izgubi.
Na nje riječi pako trne¹⁹⁸
i kad ona šaptom krkne,¹⁹⁹
svaka sjena vojske crne
u bojazni strašnoj crkne.
Bud mi sada razložito,
da se srce mē²⁰⁰ ne muči
znanje kušat vilovito
kako m' ona ista nauči.
Tijm trjeba e²⁰¹ stvar najprva
da se bude učiniti,
da mi u dvoru mnogo drva
ti uzbudeš pripraviti.
Vrh kojeh češ mač prihudi
staviti, ah jaoh, kê mi ostavi
zli neharnik kê se usudi
smesti život mē ljubavi.
Još sve ino stavi zgara
i njegovu istu sliku,
i odar ljudskih sred privara
gdi izgubih čast i diku.
To mi je trjeba sve užeći
za njegovu uspomenu,
da tijekom putom budem steći
mû slobodu izgubjenu.

Ana:

Sve što znaš najbolje sve čini na sviti
da take nevolje uzbudeš skratiti,
za život čuvati, štedjet se nije trjebi
S pomnjome iskati svaki lijek pod nebi.

Didone:

Daj veće ne cknimo²⁰², jur mjesec istječe,
miso ovu hodimo izvršit najpreče

196 1. DAD, *Umje cinit, dase stvari*

197 MB 2. *sarze*

198 MB 2, *tarne*

199 MB 2. *harkne*

200 Škurla navodi: "Da se srce mi ne muči"

201 MB 2. *je*

202 1. DAD, *zknimo*; MB 1. *nezknimo*

Scena II.

Kor dvorkinjica:

Dvorkinjica I.

Toj se uzdat u zlu vjeru²⁰³
vuhovita ljubovnika,
ki kroz hudu pak nevjeru
čemer kaže srca prika.
Pođ se uzdat u riječ milu²⁰⁴
kâ te k sebi hitro mami,
da u plaču pak nemilu
rastapljaš se u suzami.
Ah, što ne bi privario
hudi Eneja svojêm r'ječima,
što li ne bi zamamio
svijm načinim razbludnima?²⁰⁵
Koju ljubav on kazaše
u ljuvenijem razgovori
da kraljicu našu draže
od istoga sebe dvori.
Ali eto plate sada
kojom ljubav nje odvrati
da je ovako tužnu sada
bez milosti htje izdati.

Dvorkinjica II.

Dvorkinjice drage moje
za pravedno sada rîti,
veoma u sebi žalosno je
draga svoga izgubiti.
I trjeba je trudno da je
ženi kad je privarena,
nje najviše²⁰⁶ čast kada je
ockvrnjena²⁰⁷ i satrena.
Didone ima razlog pravi
biti gorkoj u žalosti,
er s izdane svê ljubavi
izgubila je svê radosti.
Nu ima žalit vele veće
er s istoga spozna dila,

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

203 MB 2. *I pochse usdati ù slu vjerru*; MB 1. *I pochse usdati ù slu vjeru*: ZK6 *I poj se uzda u zlu vjeru*

204 MB 2. *I pogh se usda ù rjec millu*; Škurlino uzdanje navodi: "Poj se uzda u rieč milu"

205 Škurla navodi: "Svim načinim razbludima"

206 Škurla navodi: najliša, 1. DAD, *najlisce*

207 1. DAD, *ozqvargnena*; MB 2. *oskvargnena*

da je svu čast rad svê smeće
i pogube izgubila.

Dvorkinjica III.

Svaka od žena s hudijeh zgoda
kraljičinijeh nauči sada
prave vjere da ne poda
ljubovniku svom nikada.
Pokli u njima sad na svitu
vjere nejma prednje dike,
neg u djelu vuhovitu
nevjernosti je puna prike.
Tako je došlo sada vrijeme
da nije vjere u nitkomu,
i da s mislim izdavnijeme
svak u srcu žive svomu.
Što ako višnja vlast od Nebi
ne privrati svojom moći
smaknut će se sam po sebi
i na ništa vas svijet doći.

Dvorkinjica IV.

Strah me, žalost prinemila,
kû kraljica srcem čuti
da je na kâ huda dila,
i odluku²⁰⁸ ne uputi.
Oni nje san prorokova
u istinoj svojoj sjeni
nemilosna sva zla ova
i ov' hudi jad pakljeni.
I po njemu mogu rijeti,
za uzrok naše vječne štete
da zlo gore nebo prijeti
kroz odluke sve proklete.
Koje je da bude smesti
višnji Jove svojom vlasti
da priprava hude česti
bez zle zgođe bude pasti.

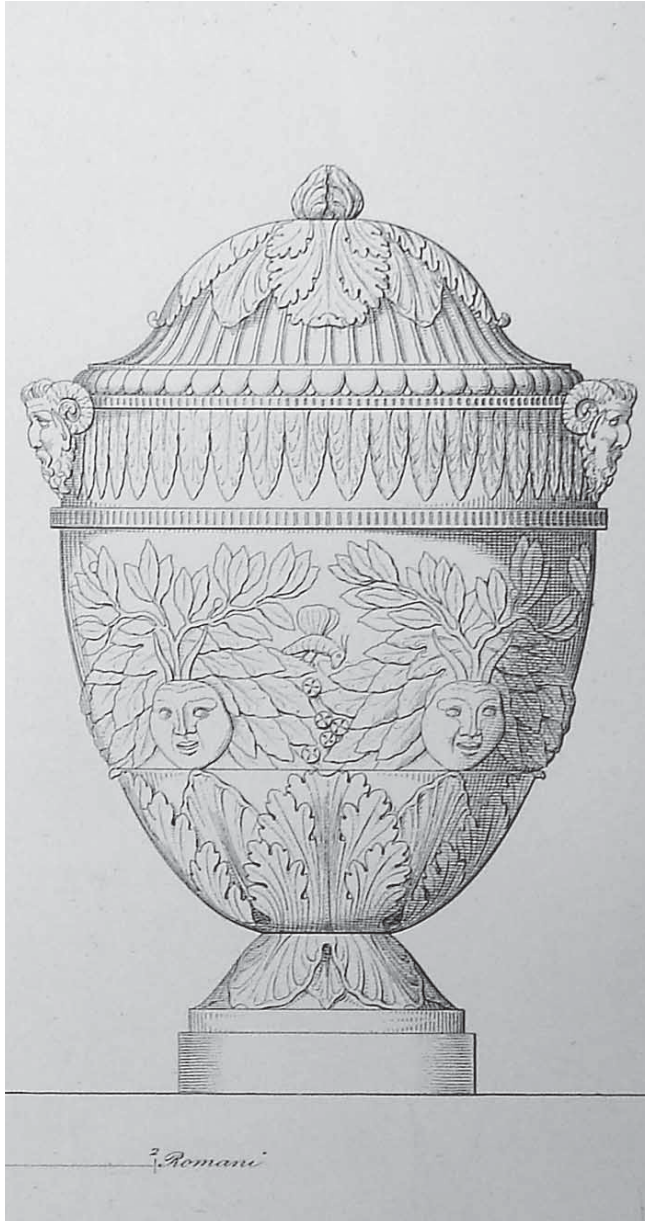
Dvorkinjica V.

I mi smo odi stali sada
u ispraznijem razgovori,
gdi je potreba ako ikada²⁰⁹
u kraljevskijem stati dvori.
Razlog nije u ovoj zgodi
sama u dvoru da Didone

208 Škurla navodi: odluke

209 Škurla navodi: "Gdje potreba ako ikada"

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Slika 114.
Knjižnica Biskupskog
sjemeništa, grafika antičke
vaze s početka XIX. st.

namjera se i nahodi
sred svê smeće usione.

Dvorkinjica VI.

Istina je, već ne cknimo,
u ovoj smeći razložno je
da se sada nahodimo
polak naše sveđ gospoje.

Scena III.

Kor Kartaginezâ:

Zamani²¹⁰ se kajat nami
i iskati zle²¹¹ osvete,
da budemo uzrok sami
od pogubne naše štete.
Kad se kami vrći bude
morski u ponor jazoviti,
da svi ujedno s nami trude,
vîk neće ga iznjoriti.
U početak razložno je
nesreći se zloj oprijeti,
i kroz misli hitre svoje
na nje varke odoljeti.
Da Didone milostiva
Eneji se ne ukaza
Ne bi mrla ²¹²sada živa
i bez časti i bez glasa.
U ono doba da htje dati
kad Eneja k njoj dobrodi,
nami njega otjerati
ne bi bila plačna odi.
Nu strah me je bolest huda
da je na smrt ne dovede,
er je puna smrtna truda
kako kažu nje besjede.

Scena IV.

Kor Kartaginezâ i glasnik

Glasnik:

Da li dobro plačni gradu
miri tvoji ne uzrastoše,²¹³

210 turcizam, uzalud

211 Škurla navodi: „sve osvete“

212 Škurla navodi: umrla

213 MB 1. *Miri tvoji neuprah stasce*; MB 3. *miri tuoi neusrastosce*

kad ovako u zlom jadu
iznenadke²¹⁴ sad padoše.
Da li dobro tvojih²¹⁵ slava
vedri se istok ne objavi,
kad opeta čest neprava
u vječni te zapad stavi.

Kor Kartaginezâ:
Otkud ovi glas ishodi
pun žalosti i zla jada,
strah me je da se što ne zgodi
od kraljice naše sada.
Po nemiloj ovoj smeći
jur možemo prividjeti
ovi glasnik u nesreći
da će glase zle donjeti.

Glasnik:
Ah da li te na zlo ovo
ljubav huda sad dovede

Kor Kartaginezâ:
O glasniče što je novo,
zašto li su te besjede?²¹⁶

Glasnik:
O vitezi proplačite²¹⁷
i perite suzama lica,
puna smeća vrlovite
ubila se sad kraljica.

Kor Kartaginezâ:
Ah, može li ta stvar biti,
to je u sebi strašno dilo,
ne bi li nam htio riti,
kako se je to zgodilo?

Glasnik:
Uprav ću vam sve skazati
ja bivši se namjerio,
gdi kraljici život skrati
hudi poraz i nemio.
Kako Ana bješe veće

214 MB 2. *isnenadbe*

215 MB 2. *tvojeh*

216 Škurla navodi: "Zastale su tvê besjede.

217 Škurla navodi: *poplačite*; MB 2. *poplacite*

vrpu²¹⁸ drva pripravila,
kô Didone puna smeće
bješe njome naredila.
Vrh njih stavi mač prihudi
i Enejinu istu sliku,
i odar kîj prije u razbludi
vidje ljubav njih veliku.
Sveti otari²¹⁹ stahu okolo
Bogu Jovu i Prozerpini
i Plutonu kî oholo
gospoduje vječnoj tmini.
Tu se on čas nam ukaza
strašne slike strašna lica,
u kosami sjedijeh vlasa
raskosana vilenica,
koja zaupi strašnijem glasi²²⁰
sva božanstva zgara s' Nebi
i sva koja u svijem jazi
hudi pako hrani u sebi
Pak za ovijem pođe reći²²¹
trave iskat čudnovite
koijem ona ljubav liječi
kroz sve vlasti vilovite.

Kor Kartaginezâ:

Ah, ne može to bit viku
tašta trava da ozdravi
smrtnu ranu i zled prîku
od čemerne zle ljubavi.

Glasnik:

Bješe Anu u toliko
Didone indje otpravila
da bi lašnje djelo priko
s hude odluke izvršila.
Pak²²² joštera meni istomu
prid vratima čini stati,
da ne budem dat nikomu
strašne čari²²³ nje gledati.
Pak ko vidje sama da je
svud okolo obazre se,

218 vrpu=hrpu, 1. DAD, *varpu*; MB 1. *Arpu od darva pripravila*

219 otari = oltari, tj. žrtvenici

220 1. DAD, *koja stupi strascnijem glasi*

221 Škurla navodi: „Pak za ovijem pogje rieči.“

222 MB 2. *pacek*

223 Škurla navodi: čase; MB 2. *ejari*

i za izvršit²²⁴ smrtne vaje
na spravljena drva uspe se.
Tu ko ugleda odar mili
i Enejine mile odjeće,
čim je bolest težja ustrili²²⁵
jače ukaza svoje smeće.
I najbrže gô mač uze
za svršiti sve jadove,
ter lijevajuć rijekom suze
kliknu i reče riječi ove:
O čestite i ljubjene
mile odjeće slatke i drage
dočim s česti ja blažene
danke trajah mirne i blage.
Vi primite dušu moju,
i od zla mene slobodite
da u smrtnom nepokoju
skratim smeće vjekovite.
Živjela sam i uživala
svokolike svijetle slave,
dočim mi je sreća dala
uživati česti prave.
Zgradila sam mire od grada,
i Sikeja još dragoga
osvetila jur do sada
od krvnika brata moga.
Ah čestita sasma²²⁶ odveće
da zli vjetar u ove strane
ne dotjera za mē smeće
u plavima zle Trojane.
Ko reče ovo, grlit uze
Enejinu sliku milu,
vrh kê proli grozne suze
u obilnom plačnom cvilu.
I čim trpi²²⁷ trude klete
uze opeta govoriti,
Toli ću umrijet bez osvete
i moj život pogubiti?
Ah, umrijet ću svrha ovo²²⁸ je
meni s neba zaručena,
da za svršit smrtne vaje
budem umrijet prije vremena.

224 Škurla navodi: svršit; MB 2. *svarscit*

225 MB 1. *ustrilj*

226 Škurla navodi: sama

227 MB 2. *tarpi*

228 Škurla navodi: svrha ova

Tko zna, tko zna, kad upazi
hudi Eneja iz pučine
gdi gust oganj k' nebu uzlazi ²²⁹
svjedok smrtni mē istine,
da će jošter uzdahnuti,
i smutit se na zlu momu,
i milosnu bolest čuti,
u nemilom srcu svomu.

Kor Kartaginezâ:
Po tijem riječima mogo si poznati
da ona miso ima smrt sebi podati.

Glasnik:
Ja strjelovit skočih tada
za nje odluke hude smesti,
nu kô dođoh još u svijesti
od gorkoga trnem jada,²³⁰
vidjeh ona gdje nemila
sebi dala smrtnu ranu
i na drugu gdi je stranu
srce mačem zlijem probila.

Kor Kartaginezâ:
Ah, nesrećna svijem kraljice,
tko te neće požaliti,
ti se može gora riti
od čemerne zle ljutice.

Glasnik:
Dotekoše na mē glase
dvorkinjice zapanjene,
kê žaljahu ucviljene
kraljičine zle poraze.
Kroz urnebes plača i vike²³¹
raskosanijem u kosami,
lupajuć se svijem rukami
uzmnažahu cvile prike.²³²
Nad svijem inijem tužna Ana²³³
tuj dohrlu privarena,
u svom srcu izranjena

229 1. DAD, *Ghdi* gus Oghagn k'Nebbu ulasi

230 Škurla navodi:
"Nu kô dogjoh joh u sviesti
Sred gorkoga trnem jada,"

231 MB 2. *vika*

232 1. DAD, *usmascjaju zvile prijke*

233 Škurla navodi: "Nad sve ine tužna Ana"

s Didonskijeh smrtnijeh rana.
Dragu sestru na skut stavi,
ter nje ranu kako ugleda
studenija mrazna leda
grozne suze svê objavi.
I toliko boležljivo²³⁴,
i žalosno tuj procvili,
smrt mogu rijet da usili
na cviljenje milostivo.
A Didone bivši veće
u životu svom na svrsi,
duh iz svojih pusti prsi²³⁵
sred uzdaħa puna smeće.
Taka svrħa nje ljubavi
bî u smrtnijem dana trudi
i tako joj Eneja hudi
za smrtni isti mač ostavi.²³⁶

Kor Kartaginezâ:

Ah, nesrećni tužni gradu,
obori se već, obori,
kad te huda čest zatvori
plaćnijem stanom svakom jadu.
Sveđ proklinjaj tvoje česti,
i procvili s nami sada,
er je razlog, ako ikada,
uzdisati u bolesti.

Kor pjeva:

Proplaćite,
procvilite,
još vi dusi nemilosni
ter smrt²³⁷ ovu, prem žalosni,²³⁸
požalite,
proplaćite.

Kor Kartaginezâ:

Ah, u kratko vrijeme²³⁹ kako
svijetla ljepos nam zapade
kû nam huda smrt ukrade
nemilosno i opakoo.
Uzmnožimo plaće naše

234 Škurla navodi: ljubežljivo

235 MB 2. *parsi*

236 Škurla navodi: pribavi

237 MB 2. *smart*; MB 1. *smart*

238 Škurla navodi: "Tere ovu smrt žalosni"; *Ter smart ovu svi scjallosni*

239 MB 3. *brijeme*

Hrvojka MIHANOVIĆ-
-SALOPEK
Vinicije B. LUPIS
PRILOG 1.
Prijepis teksta
Didone

Slika 115.
Knjižnica Biskupskog
sjemeništa, grafika
antičke vaze s
početka XIX. st.

i žalosno svedč cvilimo,
ter suzami učinimo
da se vječna smeća kaže.

Kor pjeva:
Proplačite,
procvilite,
još vi dusi nemilosni,
ter smrt ovu, prem žalosni,
požalite,
proplačite.²⁴⁰

Kor Kartaginezâ:
Što nam ino već ostaje
kad sva naša dika prava
u zapadu vedrijeh slava
kraljičinijeh stamnjela je.
Ah, plačimo po sve vijeke,
i u našem groznom plaču
uzmnožimo bolest jaču
i od suza činmo rijeke.

Kor pjeva:
Proplačite,
procvilite,
još vi dusi nemilosni,
ter smrt ovu, prem žalosni,
požalite,
proplačite.²⁴¹

Scena V.

Kor isti i glasnik drugi.

Glasnik:
Kad nesreća jednom bude
zlu nemilost objaviti,
ne umije viku svê požude
u zlijeh zgoda nasititi.

Kor Kartagineza:
Koji su ovo glasi?

240 MB 2. *Proplaccite, prozvilite / josc vi duszi nemillosni / ter smart ovu svi scjallosni / s'placniem sarzem posjalite / poscjallite, proplacite*

241 MB 2. *Proplaccite, prozvilite / josc vi duszi nemillosni / ter smart ovu svi scjallosni / s'placniem sarzem posjalite / poscjallite, proplacite*; MB 3. *Proplacite, prozcivilite / josc uj Dusi nemillosni / ter smart ouu sui sgialosni / s'placnjem sarzem posgialite / posgialite, proplaccite.*

Glasnik:

Da sva zla nas ranu
smrt nam još porazi
s kraljicom i Anu.

Kor Kartagineza:

Ah vajmeh, hoće li
kadgod pristati
naš udes dreseli
koji nas prikrati?
Nu sila kad je odi
trpjet nam taki vaj
kako se toj zgodi,
uprav nam spovjedaj.

Glasnik:

Plać koji činjaše
Ana vrh kraljice,
čim kose trgaše
derući sve lice.
U svakom probudi
žalosnom gorkosti,
kroz nemir prihudi,
gorčije žalosti.
Nu tako²⁴² kad veće
docvili sve jade
s uzroka zle smeće
oslabi i pade.
Mi tada skočismo,
ter videć nje trude,
na odar je odnismo
počinut da bude.²⁴³
A paka pođosmo
Didone gdje bješe,
kû od svud nađosmo
ognjen plam gdi žeže.^{244 245}

242 Škurla navodi: onako

243 ZK 5. *Počinut da bie* – kraj djela u rukopisu

244 1. DAD, *Svarha od Svegham*.

245 U MB 2. nadopisani tekst završetka scene:

Huda scenna, i nemilla
Raj bi ù Pako obratila,
À is Pakla velle vechje
Uccinnila Kavghe, i smechje
Svarha
Od ove tragedie
U MB1.
Huda Scena, i nemilla
Raj bi ù pako obratila,

Slika 116.
Giovanni Battista Tiepolo,
Didonina smrt,
1757., Berlin

A is pakla vele vechje
Uccinila kavghe, i smeche
Svarha svegh Prikasagna
U MB 3.
Huda Scena i nemila
Raibi u Packo obratila
A is Packla Vele Verhe
Ucinila kavgghe i smeche
(nadopisano u XIX. st.)
A sa sliedit praviem putom
potrebnitto nubbi bilo
dasie oghgnemiu biu prutom
biascie vraxie demo krilo
Sienna Xenska gdie dohodi
kughu prita svud donosi
ka bres srama u sloboddi
mirna sarza truje i kossi
Od Xense ah Ciuvate
kato od vragha Paklienogha
erie zbieghnut kako snate
moxe od Pakla i Vragha istogha
Ma akose xeni pustisc
ticese u uiek Sciaxan bitti
i triebaje dase isustisc
da ti je silla od jadda umriti.

